

ویژه نامه

روز مبارزه با استعمار انگلیس

حادثه، نیروهای انگلیسی در هشتم اوت ۱۹۱۵ (۱۷ مرداد ۱۲۹۴ - ۲۶ رمضان ۱۳۳۳) شبانه بوشهر را اشغال کردند. رئیس علی و شیخ حسین چاه کوتاهی و زایر خضرخان اهرمی، سه نفر از معتمدان دلیر تنگستان، تصمیم گرفتند که علیه دشمن قیام کنند و در مقام دفاع از وطن برآیند.

نامه انگیزه دهنده

دو ماه قبل از آن که قوای انگلیس بوشهر را اشغال کنند، ژنرال کاکس، کنسول انگلیس در خلیج فارس، نامه ای به مرحوم شیخ محمدحسین برازجانی، روحانی متنفذ و مجتهد معروف دشتستان نوشت که جواب آن نامه، انگیزه قیام رئیس علی دلواری شد. کنسول انگلیس در این نامه از شیخ محمد حسین برازجانی خواسته بود که از نفوذ خود استفاده و از هرگونه آشوب و قیام علیه اشغالگران جلوگیری کند و این که از دشمنی با دولت انگلیس، نه تنها سودی عاید ملت ایران نخواهد شد، بلکه در صورتی که ایرانیان وارد جنگ شوند، انگلیس یک سوم خاک ایران را تصرف خواهد کرد. شیخ محمدحسین، در پاسخ به این نامه، تمام مصیبت های وارد شده بر ایرانیان را از طرف دولت انگلیس دانست و اعلام کرد که چنانچه عملیات انتقام جویانه علیه اشغالگران انجام پذیرد، مسئولیت آن بر عهده انگلیسی ها خواهد بود. در این

هزیمت استعمار در برابر «دلاور دلواری»

رئیس علی دلواری، در سال ۱۲۶۱ (هش)، در روستای «دلاور» از توابع تنگستان دیده به جهان گشود. وی دوران کودکی را در زادگاهش با فراگرفتن فنون رزمی، اسب سواری، تیراندازی و آموختن قرآن و ادبیات فارسی سپری کرد. او از همان کودکی و نوجوانی، در تیراندازی مهارت فراوانی داشت و در میان مردم به این هنر مشهور شد. با شروع انقلاب مشروطه در سال ۱۲۸۵ (هش)، رئیس علی در حالی که بیش از ۲۵ سال نداشت، از جمله پیشگامان مشروطه در جنوب ایران بود. به همین دلیل، در دوران استبداد صغیر، علیه حکومت محمدعلی شاه، دست به اسلحه برد و در سال ۱۲۸۸، توانست به کمک تفنگچی های خود، بوشهر را از سلطه عمال محمدعلی شاه آزاد کند. با تصرف گمرک بوشهر که در اجاره انگلیسی ها بود، نیروهای آن کشور به دخالت نظامی در منطقه پرداختند و جنگ و گریزی را آغاز کردند که تا جنگ اول جهانی ادامه یافت. وقتی انگلیسی ها، با وقوع انقلاب بلشویکی و خروج نظامیان روسی از ایران، تعرضات خود را به سمت شمال ایران گسترش دادند، تنگستانی ها به حملات خود علیه انگلیسی ها شدت بخشیدند. در یکی از این شیبخون ها که در ۱۲ ژوئیه ۱۹۱۵ رخ داد، دو ژنرال بلند پایه انگلیسی، همراه با ده ها سرباز انگلیسی و هندی کشته شدند. با وقوع این

بوشهر و تنگستان، از صاحبخانه خواست تا قرآنی به مجلس بیاورد. حاجی کازرونی به خادمش دستور آوردن قرآن را داد. همین که خادم، قرآن را به مجلس آورد، رئیسعلی برخاست و با احترام تمام، قرآن را گرفت و آن را روی میز جلوی خود گذاشت؛ آن گاه رو به حاضران کرد و گفت: «ای کلام الله! گفتار مرا شاهد باش. من به تو سوگند یاد می‌کنم که اگر انگلیسی‌ها بخواهند بوشهر را تصرف و به خاک وطن من تجاوز کنند، در مقام مدافعه برآیم و تا آخرین قطره خون من بر زمین نریخته است، دست از جنگ و ستیز با آنان نکشم و اگر غیر از این رفتار کنم، در شمار منکرین و کافرین به تو باشم و خدا و رسول از من بیزار شوند.»

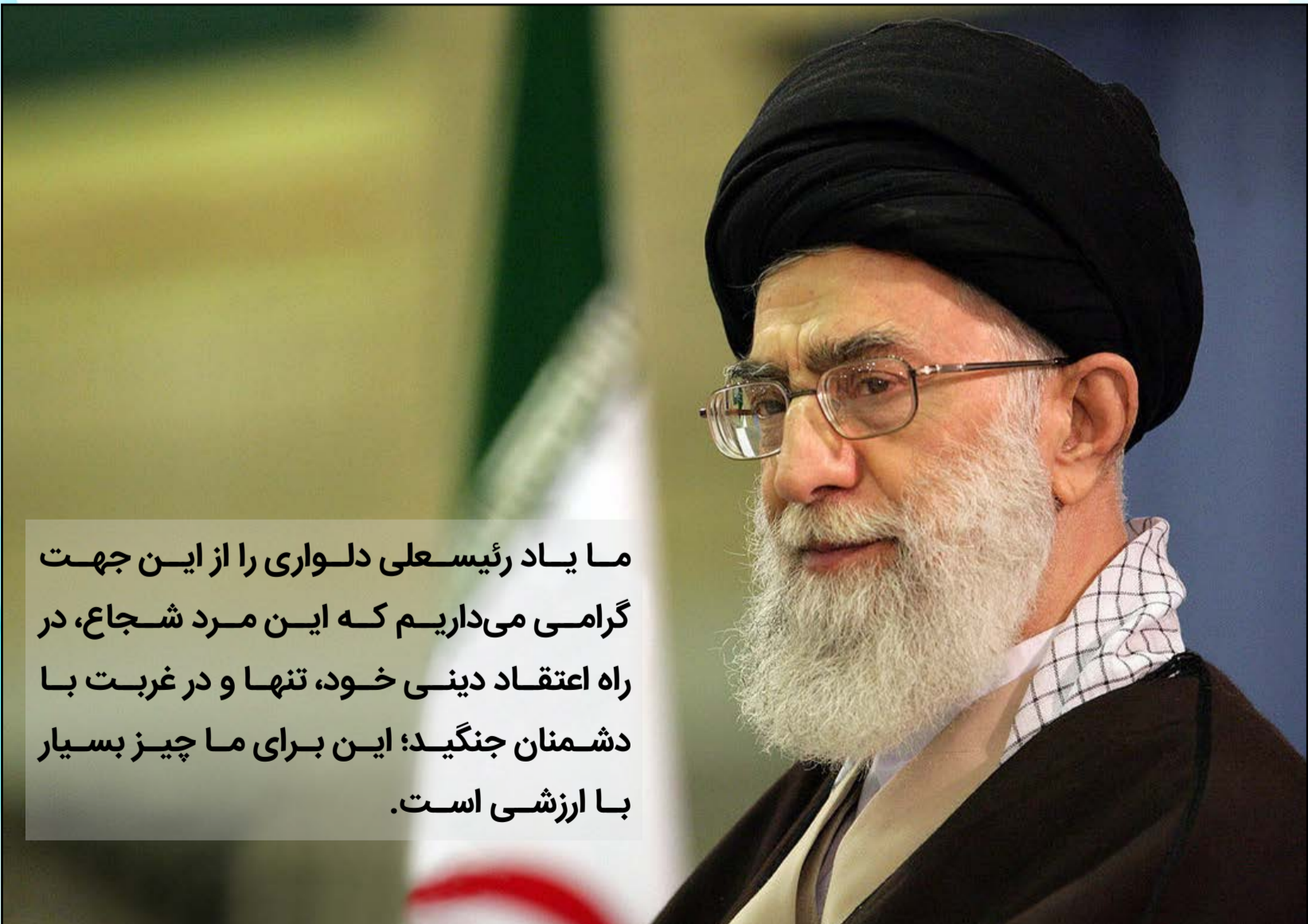
آغاز قیام

با اشغال بوشهر توسط نیروهای انگلیسی، رئیسعلی و یارانش، طبق عهده‌ی که بسته بودند، وارد کارزار با متجاوزان انگلیسی شدند. در نخستین نبردی که در نزدیکی دلوار رخ داد، او و یارانش توانستند شکست سختی به پنج هزار نیروی انگلیسی وارد کنند و آن‌ها را عقب برانند. این شکست، بازتاب وسیعی در منطقه داشت و باعث شادی و سرور مردم جنوب شد. انگلیسی‌ها

بین، رئیسعلی، در نامه‌های متعدد به شیخ محمدحسین برازجانی از او برای جهاد و قیام علیه قوای انگلیس کسب تکلیف کرد. مرحوم شیخ، رونوشتی از حکم جهادی را که مراجع نجف اشرف صادر کرده بودند، به ضمیمه حکم خود، مبنی بر وجوب جهاد با کفار انگلیسی و جلوگیری از رخنه آن‌ها به بنادر جنوب و دشتی و تنگستان و لزوم همکاری خان‌های این مناطق و بسیج مردم مسلمان، برای رفتن به میدان جنگ، برای رئیسعلی و همچنین، تمام خان‌های منطقه بوشهر و دشتستان فرستاد.

رو در رو با استعمار انگلیس

رئیسعلی همین که از حکم جهاد مرحوم شیخ محمدحسین برازجانی و دیگر مراجع دینی آگاهی یافت، آماده نبرد با انگلیسی‌های متجاوز شد و مقدمات کار را در خانه سیدمحمدرضا کازرونی فراهم کرد. رئیسعلی، به همراه دوستش، خالو حسین دشتستانی، در اوایل ماه رمضان سال ۱۳۳۳ (ه ق)، در عمارت حاج سیدمحمدرضا کازرونی، پس از مذاکراتی با وی، آمادگی خود را برای دفاع از بوشهر و جلوگیری از پیشروی نیروهای انگلیسی اعلام کرد. او پس از اظهار تشکر از همراهی دلاوران

ما یاد رئیسعلی دلواری را از این جهت گرامی می‌داریم که این مرد شجاع، در راه اعتقاد دینی خود، تنها و در غربت با دشمنان جنگید؛ این برای ما چیز بسیار با ارزشی است.

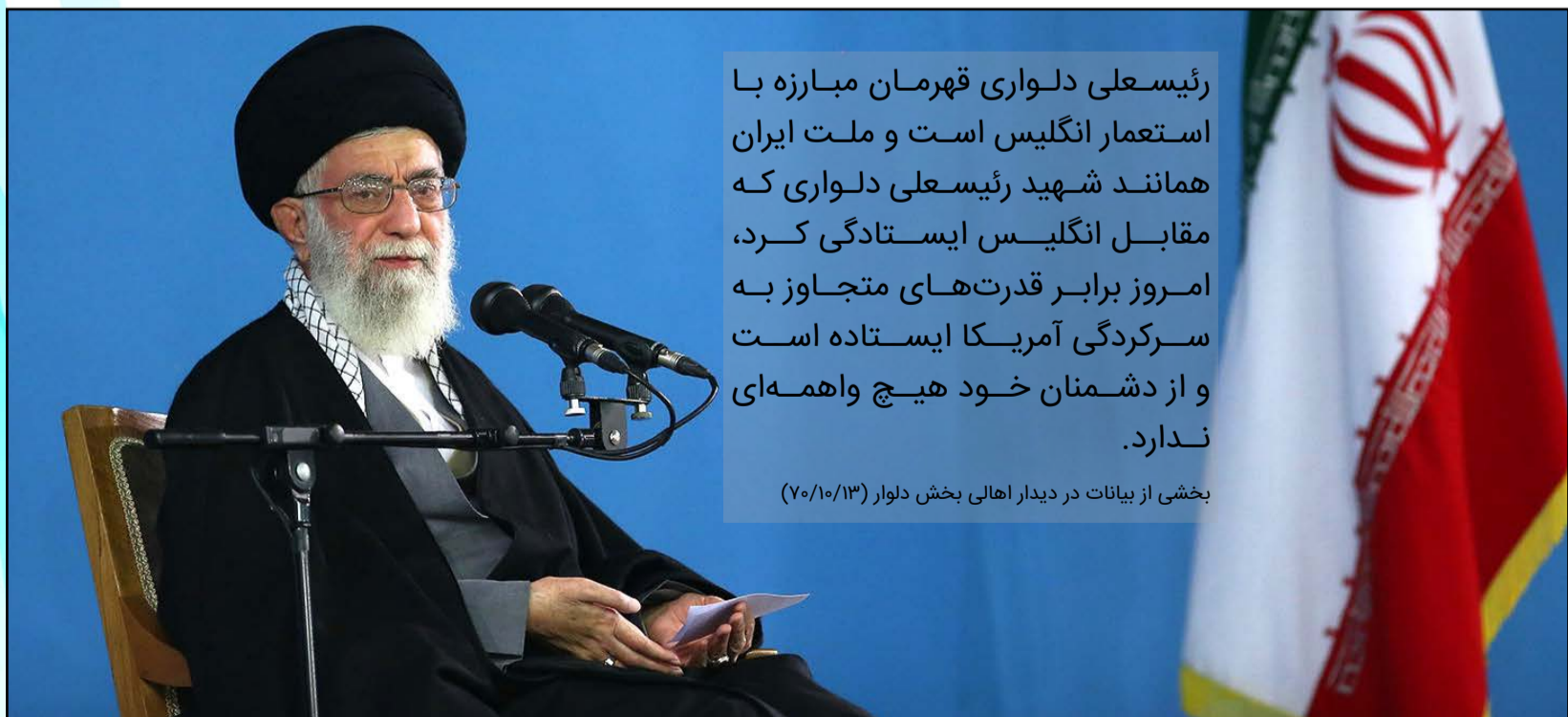

برای درجه بهشت پیدا کردن و شربت شهادت را داوطلبانه خواستن، باید همتی عالی و عزمی راسخ داشت ... در خانه نشستن و راحت طلبیدن، تمام وسوسه شیطان است. (آیا) مستحق آن نیستیم که خدا و رسول (ص) را از خود خشنود سازیم؟» او در جای جای این نامه، محوریت اسلام را در قیام خود اساسی می‌داند و از نیروهای خود با عنوان «جیش اسلام» نام می‌برد و حرکت خود را متأثر از قیام حضرت اباعبدالله (ع) می‌داند و تأکید می‌کند: «همین قدر با خود خیال کردم که بنی‌هاشم در مدینه بسیار باقی ماند جز حضرت سیدالشهدا (ع) که به تنهایی در صحرای کربلا با لب تشنه شهیدش کردند.» دلاور دلاور در ادامه نامه خود، به ریشه‌یابی مشکلات می‌پردازد و با بینشی عمیق، دلیل این ضعف‌ها را خاموشی در برابر ظلم و ستمی می‌داند که اجانب بر کشور روا داشته‌اند: «روس و انگلیس حق دارند، اگر خودمان آسوده بنشینیم و هیچ کاری نکنیم، چراکه همه نوع احترام به بقعه امام ثامن (ع) در شمال (منظور به توپ بستن گنبد حرم مطهر حضرت امام رضا (ع) به دست روس‌ها در مشهد است) و احترام به منبر سیدالشهدا (ع) در جنوب کردند! ... تف به ما، تف به ما!» او به فعالیت‌های پنهانی انگلیسی‌ها برای خدشه دار کردن شخصیت وی اشاره می‌کند و بی‌محابا از توطئه دشمن، همه را در برابر هدفش به هیچ می‌گیرد و می‌نویسد: «انتشار می‌دهند که فلانی حمایت قنصل جرمن (کنسول آلمان) دارد. به حول و قوه الهی از هیچ کس باک ندارم. می‌خواهند به تشر بنده را بترسانند.» پیکر پاک رئیس‌علی دلواری، ابتدا در گورستان امامزاده روستای «کله بند» به خاک سپرده شد؛ اما مدتی بعد، طبق وصیتش، آن را به نجف اشرف انتقال دادند و در حرم مطهر امیرالمؤمنین (ع) به خاک سپردند. روز شهادت وی، به عنوان «روز مبارزه با استعمار انگلیس» نام گذاری شده است.

که از شکست مفتضحانه دلاور بسیار خشمگین بودند، به بهانه پناه دادن روستاییان به دلاوران تنگستان، به روستاهای اطراف بوشهر حمله و خانه‌های روستاییان را ویران و درختان نخل را قطع می‌کردند. در حملات نیروهای اشغالگر، تعدادی از کشاورزان و ماهی‌گیران، به شهادت رسیدند؛ اما مردم منطقه دست از حمایت رئیس‌علی و یارانش برنداشتند. دلیران تنگستان برای زدن ضربه‌های کاری‌تر به متجاوزان انگلیسی، تصمیم به حملات شبانه و شبیخون گرفتند. یاران رئیس‌علی که با منطقه جنوب آشنایی کامل داشتند، با استفاده از ظرفیت و امکان مانور شبانه، ضربات سهمگینی به انگلیسی‌ها وارد کردند. حجم این حملات چنان بود که نیروهای استعمارگر، با وجود داشتن امکانات و نیروهای نظامی فراوان، نتوانستند دلاوران تنگستانی را مهار کنند. به همین دلیل، تصمیم گرفتند برای از میان برداشتن دلاور دلاور، به خدعه و نیرنگ روی آورند. آن‌ها یکی از اطرافیان رئیس‌علی را با پول فریفتند و از او خواستند تا به هر نحو ممکن، رئیس‌علی را ترور کند. در یکی از حملات شبانه دلیران تنگستان به انگلیسی‌ها، در «تنگک صفر»، در ۱۲ شهریور ۱۲۹۴، آن خائن خودفروخته، رئیس‌علی دلواری را از پشت هدف گلوله قرار داد و به شهادت رساند. با این حال، دلاوران تنگستانی، پس از شهادت فرمانده خود از پای نشستند و سال‌ها در برابر انگلیسی‌ها ایستادگی کردند.

ماهیت قیام رئیس‌علی

بی‌تردید قیام رئیس‌علی دلواری، قیامی برای پاسداری از وطن و مبتنی بر آموزه‌های اسلامی بود. نامه او به شیخ محمدحسین برازجانی نشان دهنده عمق ایمان وی به اسلام و علاقه‌اش به اهل‌بیت (ع) است. او در این نامه سراسر شور و غیرت، خطاب به مرحوم برازجانی می‌نویسد: «قربانت گردم!

رئیس‌علی دلواری قهرمان مبارزه با استعمار انگلیس است و ملت ایران همانند شهید رئیس‌علی دلواری که مقابل انگلیس ایستادگی کرد، امروز برابر قدرت‌های متجاوز به سرکردگی آمریکا ایستاده است و از دشمنان خود هیچ واهمه‌ای ندارد.

بخشی از بیانات در دیدار اهالی بخش دلاور (۱۳/۱۰/۷۰)

نام سردار مؤمن و شجاعی مثل **شهید رئیسعلی دلواری** از نامهایی است که همیشه دل‌های مؤمن را که آشنایی به وضع او و مبارزات او داشته‌اند، در سراسر این کشور به خود جذب می‌کرده است.

۱۳۸۹/۰۴/۰۵